

HELENE URI RAGNAR AALBU PERLER FOR SVIN

Leo Lionni

Lille Blå og Lille Gul

fabula

Gro Dahle og Svein Nyhus SNILL

GRO DAHLE OG SVEIN NYHUS ROY

Agnès de Lestrade og Valeria Docampo Ordfabrikken

GRO DAHLE & SVEIN NYHUS HÅRET TIL MAMMA

CAPPELEN

Svein Nyhus

Verden har ingen hjørner

«Det er sant at jeg fant»

Hvordan finne og bruke skjønnlitteratur i undervisningen
av voksne innvandrere på nivå A1 og A2

ANDRE BERKE MORØYERS

SVEIN NYHUS JEG!

12

ne Emilie Andersen

Den nye Julie

Orkana

mpu
bk

JOSTEIN GAARDER | AKIN DÜZAKIN Det spørs

TOR BOMANN-LARSEN • OLAVS FØRSTE SKITUR

HØYT OVER HUSENE MARVIN HALLEBAKER

CONSTANCE ØRBECK-NILSSEN & RAGNAR AALBU Nesa til onkel Knut

REISEN • Veronica Salinas • Camilla Engman

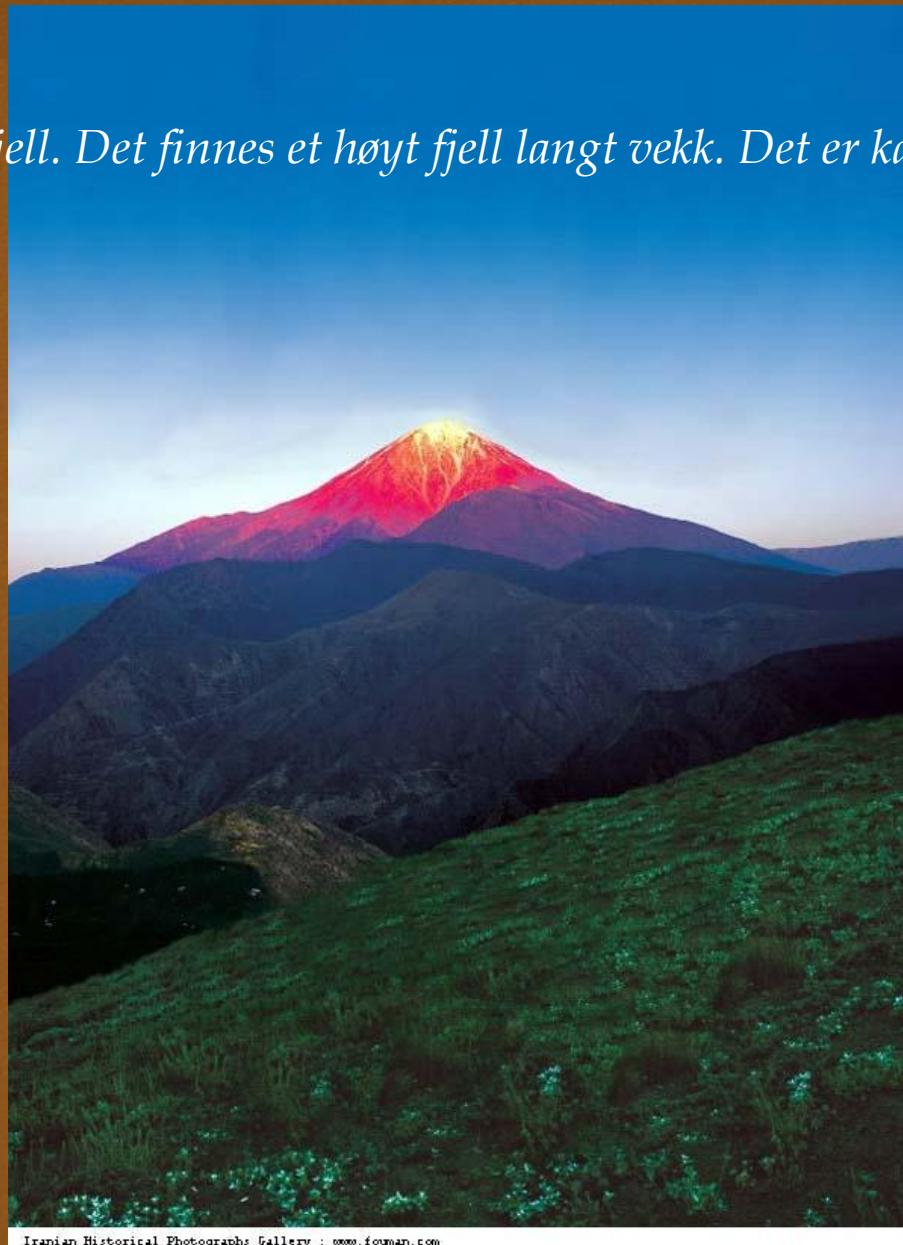
Viveka Sjögren

den andre mammaen

tan DET RODE TREET

Hilde Henriksen Haugesund 2013

*«Det finnes et fjell. Det finnes et høyt fjell langt vekk. Det er kaldt etter natta
akkurat nå....»*

Iranian Historical Photographs Gallery : www.fouman.com

Hilde Henriksen Haugesund 2013

Hvorfor?

- 08 Norge er et skriftbasert samfunn
- 08 Lesing er viktig for å delta samfunnet

08 PIRLS 2001

DET Å KOMME FRA ET HJEM HVOR LESING ER VIKTIG OG HAR EN SENTRAL Plass OG HVOR BØKER FINS. Hertil kommer også det at foreldrene leser selv og at foreldrene har positive holdninger til lesing (og ikke forbinder lesing med noe de utelukkende driver med når de må).

MOR HAR STOR BETYDNING I FORHOLD TIL MINORITETSSPRÅKLIGE BARNES GJENNOMSNIITTLIGE LESEFERDIGHETER. Dette ser vi særlig når det gjelder forhold som har med mors utdanning å gjøre (se spørsmålene om utdanning og om yrker), hvor barn av lavt utdannede mødre får svært lave gjennomsnittlige lesescore. Det er dermed viktig å inkludere minoritetsspråklige foreldre – og særlig mor – i de tiltak som rettes mot minoritetsspråklige elever. PIRLS har da også vist at minoritetsspråklige foreldre viser stor interesse for elevenes skolefaglige fremgang og at familien på flere vis synes å ta mer aktiv del i elevenes lesing enn majoritetsspråklige familier.

- 08 Revidert læreplan i norsk og samfunnskunnskap med skjønnlitterære mål på alle nivåer unntatt alfabetiseringsmodulen

- 08 Vigdis Alver om mengdelesing (s. 12 i Metodisk veiledning til læreplanen)

Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere

Opplevelse og historier

som supplement til norskbøkene

Tom Sandbergs fotografi
på Litteraturhuset i Oslo

Kjærlighet til skjønnlitteratur/
opplevelse i fokus/Jeg er ikke
bibliotekar/Vise en tilnærming/
Hvordan finne/Hvordan bruke

Hilde Henriksen Haugesund 2013

Biblioteket

Bli kjent med en bibliotekar!

Bli kjent med biblioteket

Utvikle samarbeid

Det flerspråklige
Bibliotek (DFB)

bokhylla.no

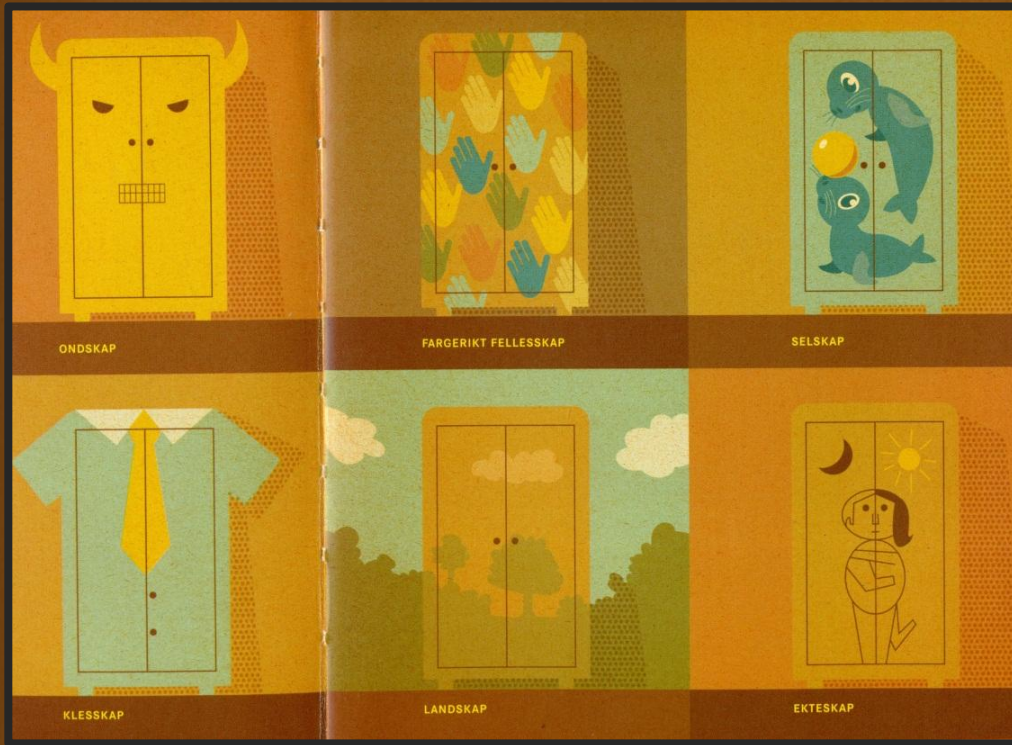

Leser søker bok

- Utvikler bøker til uvante lesere
- «Åpne bøkens verden for alle»
- Språklige minoriteter er et satsningsområde
- Økonomisk støtte
- Bok til alle bibliotek
- www.boksok.no

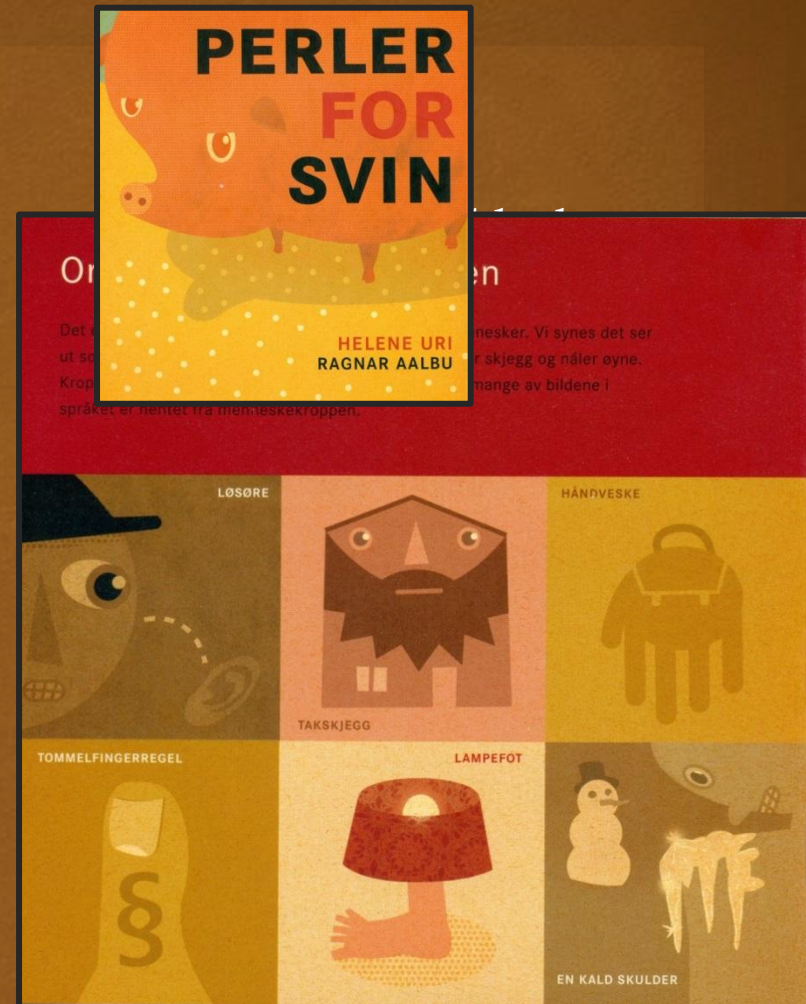

Toril Storvestre (for LSB)

- Gode illustrasjoner som underbygger teksten
- Sammensatt tekst er viktig for svake lesere
- Mye direkte tale
- Enkelt språk
- Konkret språk
- Enkelt vokabular
- Variert setningsstruktur
- Teksten modell for eget språk
- Gjentakelser er bra
- Gjenkjennende tema

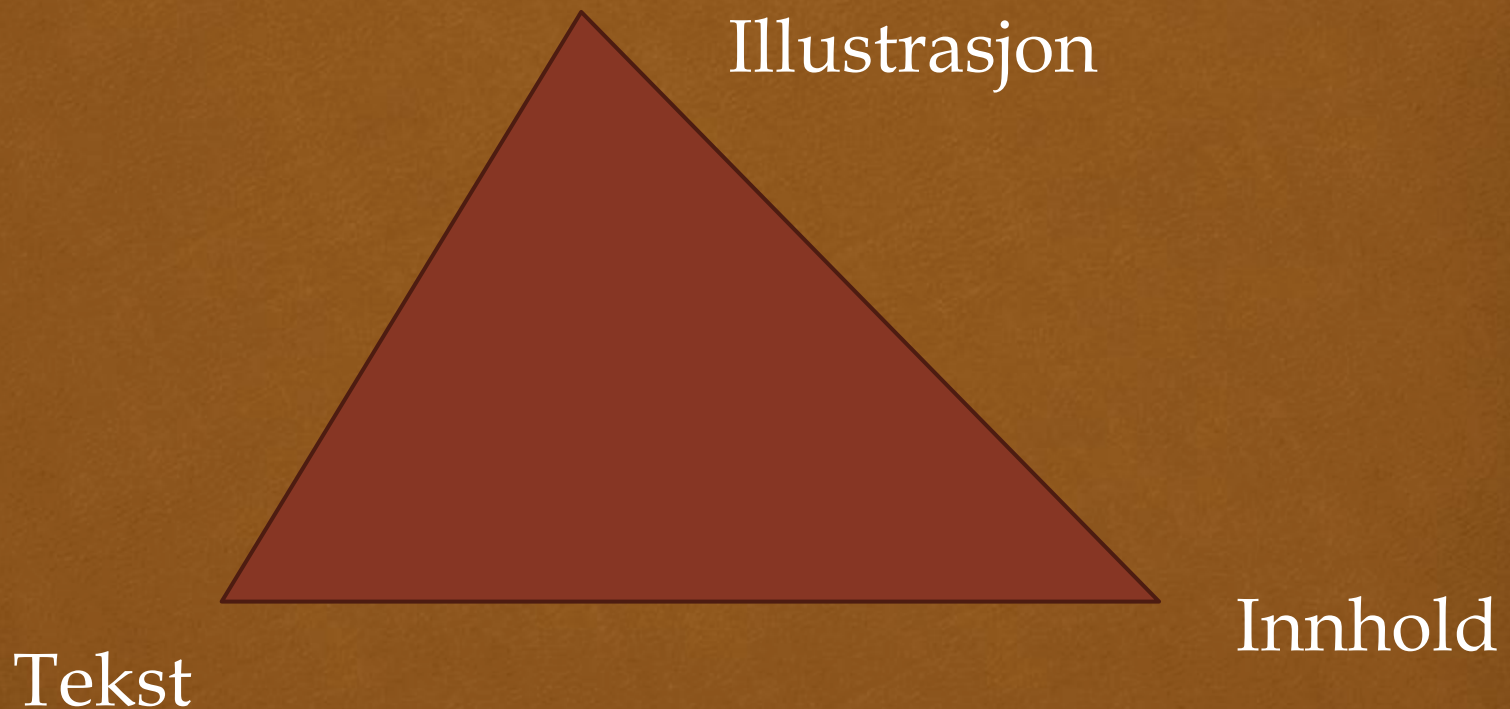
Hilde Henriksen
Haugesund 2013

Språklige bilder er utfordringer
i det norske språket

- Metaforiske uttrykk
- Sammensatte ord

Hvordan finne egnet litteratur?

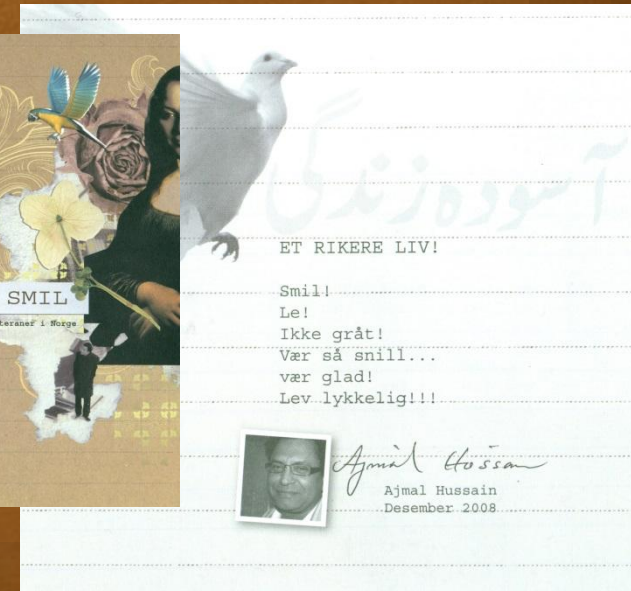
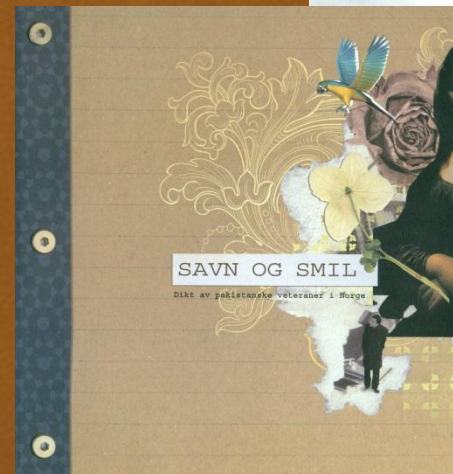
Nivå A1

«Kan lese og få med seg hovedinnholdet i svært enkle litterære tekster, for eksempel enkle dikt og bildebøker med enkel tekst» (Læreplanen s 14)

Dikt

- Ordknapp fra Leser Søker Bok
- Barnedikt og regler
- Inger Hagerup (Mauren s 72)
- Dikt fra hjemlandet?
- Heftet fra Oslo VO Smedstua
- Skrive dikt selv

Dikt fra klasserommet

Dattera mi

Jeg har en datter
Hun er stor og søt
Hun er hvit og brun

Jeg liker å spise henne
Men hun liker ikke å bli spist

Savn

Kona mi er rød
Hun er stor
Hun ligner på en blomst

Jeg savner kona mi
Hun er fin å spise med

EN LYKKE

Den høres ut som en foss rundt blomster.

Den smaker som sjokolade.

Den lukter som en dag med sol.

Den ser ut som regnbue rundt meg.

Den kjennes ut som gras i fjellet.

Skriveoppgave nr 1

- Hokus-pokus-skjema

HAT

Det høres ut som torden og lyn.
Den smaker som bitterhet.
Den lukter som røyk.
Den ser ut som krig.
Den kjennes ut som brent hjerte.

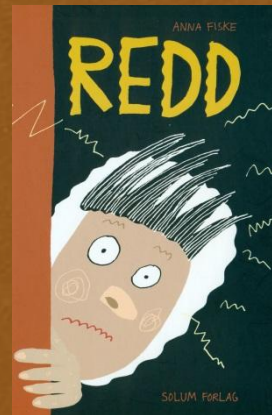
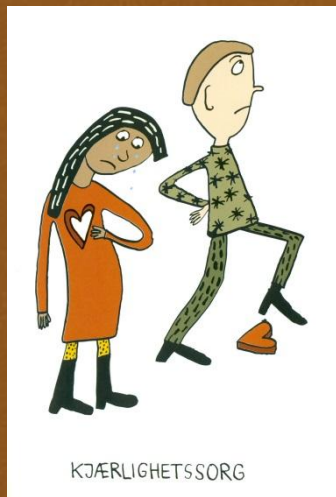
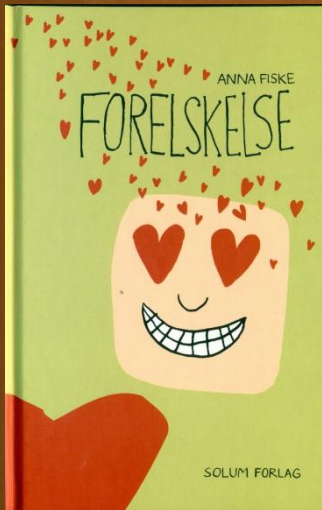

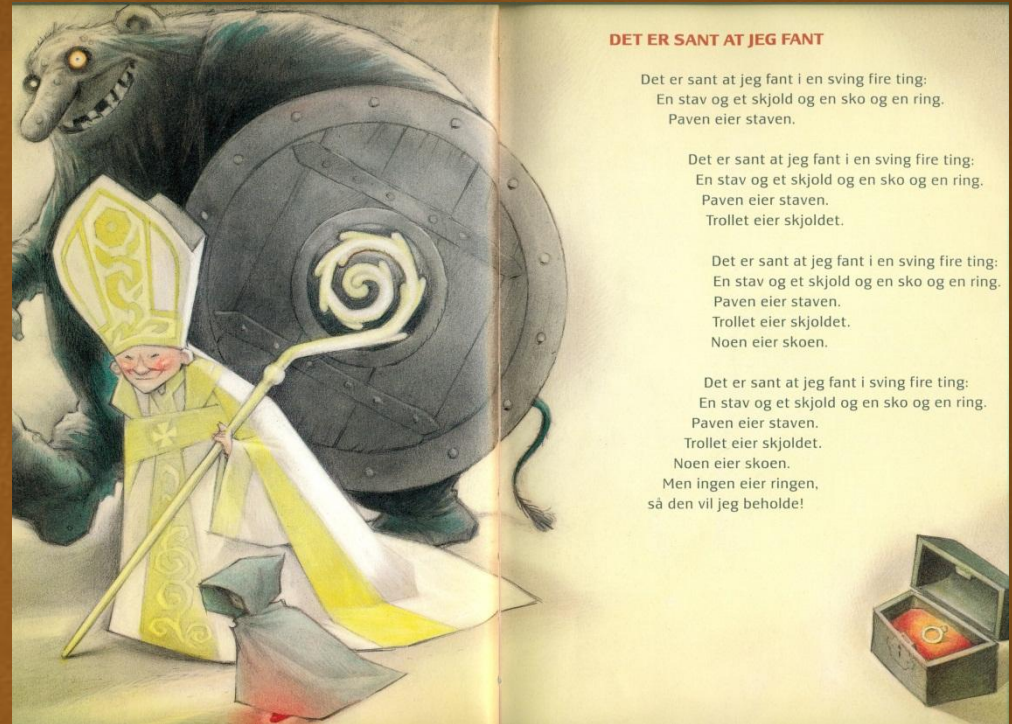
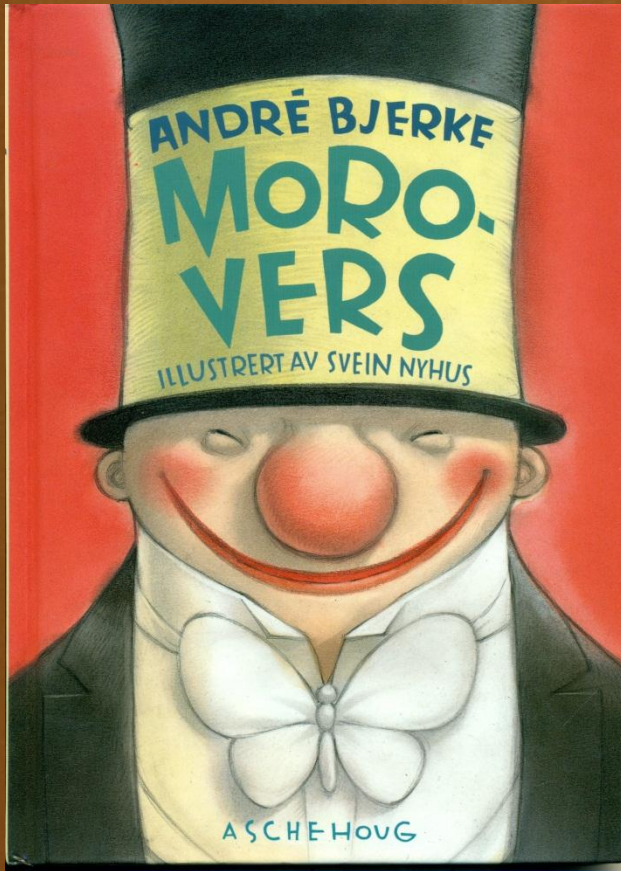
Være konkret
Sanse
Beskrive

Følelser og sanser

Anna Fiskes følelsesbibliotek

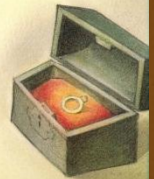
DET ER SANT AT JEG FANT

Det er sant at jeg fant i en sving fire ting:
En stav og et skjold og en sko og en ring.
Paven eier staven.

Det er sant at jeg fant i en sving fire ting:
En stav og et skjold og en sko og en ring.
Paven eier staven.
Trollet eier skjoldet.

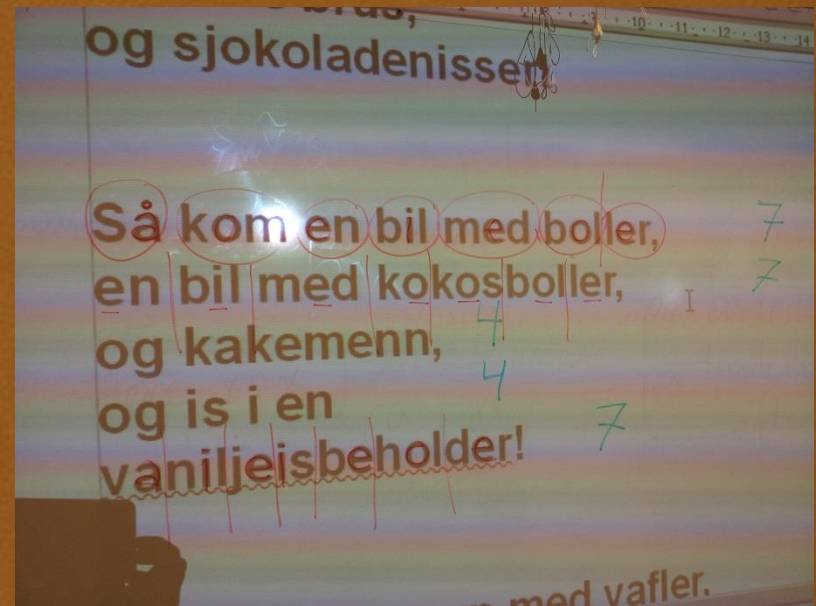
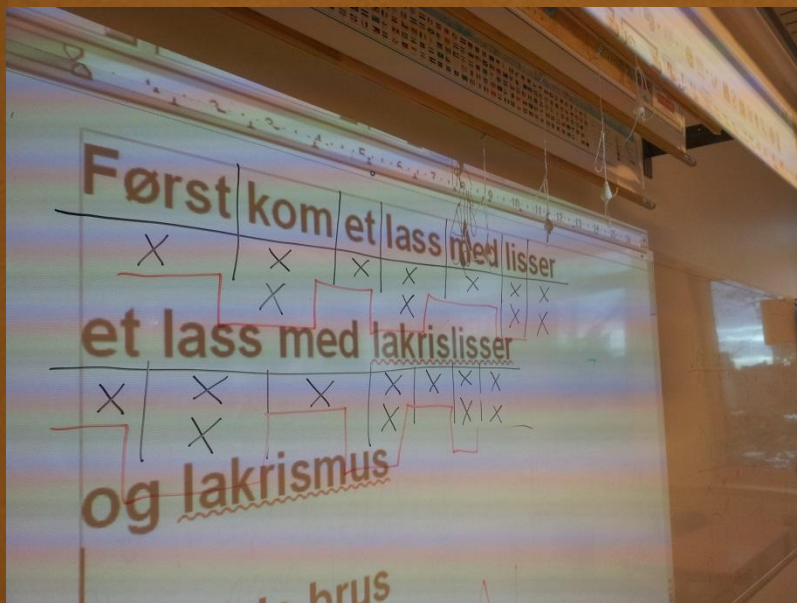
Det er sant at jeg fant i en sving fire ting:
En stav og et skjold og en sko og en ring.
Paven eier staven.
Trollet eier skjoldet.
Noen eier skoene.

Det er sant at jeg fant i en sving fire ting:
En stav og et skjold og en sko og en ring.
Paven eier staven.
Trollet eier skjoldet.
Noen eier skoene.
Men ingen eier ringen,
så den vil jeg beholde!

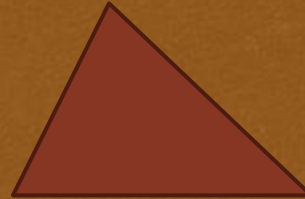
Lydanalyse
Rytme
Trykk
Rim
Stavelser

«Fra T-bane til lenestol»

Anna Fiske
Tegnet roman for voksne
uten tekst

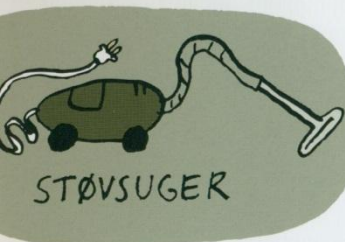
En genial blanding av en ordbok og en fortelling om en mann som er ny i et nytt land.

Dagene kan bli tause i et nytt land, særlig når man ikke kan språket. Dette er ei ordbok for voksne. Samtidig er det en historie om å finne kjærligheten.

Boka har tegninger og enkelte ord. Den som leser kan lære ord på ting som finnes på tegningene.

Anna Fiske er en mester med bildebøker. Manuset vant konkurransen for bildebøker tilpasset minoritetsspråklige som Leser søker bok holdt i 2007.

Fra t-bane til lenestol vant også Gull for beste lærebok i Årets vakreste bøker 2009. Den ble også nominert til Årets best tilrettelagte bok samme år. "En annerledes og forfriskende lærebok, tydelig og morsomt illustrert. De morsomme og detaljerte illustrasjonene til Anna Fiske inviterer til språklek og eksperimentering. Slike lærebøker håper vi å se mer av i fremtiden" (juryens kommentar)

599

Hvordan informantene i materialet reagerte i møte med denne teksten, blir belyst nærmere i kapitlet "Lesepraksis som del av kulturell nyorientering". Nettopp forholdet mellom voksne og barns autoritet og medbestemmelse er noe flere av informantene fremhever som kulturelle forskjeller mellom Norge og hjemlandet.

-Jeg tar den våte skoene med hjem, sier Farmor, - så tørker den fortere. Og så setter jeg denne her. Farmor trekker den andre støvelen til Lillesøster opp av lomma.

-Du må ta på den også, hvis dere skal ut i dag.
-Klart det, sier Lillesøster og går inn til de andre barna. - Ha det!
-Ha det bra, sier Farmor og går ut i regnværet.

Figur 1: Fra Lillesøster går til barnehagen (Grossmann, 2003). Gjengitt med tillatelse.

Lene Anundsen: «Les for barnet ditt»

- Det sosiale
- Språk
- Kulturforståelse

Foreldre!
Mengdelesing!

f.eks Lillesøster, AlbertÅberg

UNIVERSITETET I AGDER

MASTEROPPGAVE

MANGE MÅTER Å LESE PÅ
- MULTIFUNKSJONELLE LESEPRAKSISER HOS
INNVRANDREFORELDRE SOM LESER BARNEBØKER

Lene Anundsen
Fakultet for humaniora og pedagogikk, Universitetet i Agder 2009
Masteroppgave i nordisk språk og litteratur

http://brage.bibsys.no/hia/handle/URN:NBN:no-bibsys_brage_37097

lær!

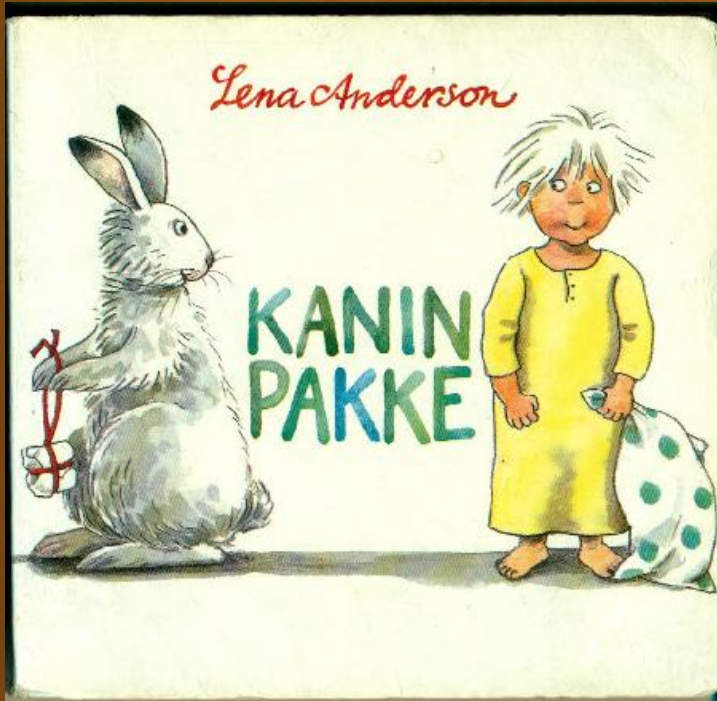
og mye av den kulturelle kunnskapen vi kan lese med kleskultur å gjøre. Norske barn og voksne er aktiviteter oftest går sin gang uansett vær, det er lningen er lett nok å forstå for innvandrere som t mer uvant f eks at barnehage- og skolebarn skal ansett vær. Å vite hvordan man utstyrrer barn med st, søle, kulde og snø, kan derfor sies å være en t vil bli introdusert for

holder mange referanser til Farmor og Lillesøster i barnehagens garderobe, e. Vi får ingen uttalte forklaringer på hvem Lasse er, i teksten, men teksten gir oss en peker – Lasse blir en står Lasse og tar imot." En person som 'tar imot'

Barnebøker
til voksne?

17 grunner for barneboka

Tidlig skjønnlitterær trening

Norsk barnekultur

1. Boka gir oss underholdning og spenning. Den kan få oss til å le og gråte. Den kan trøste og vise oss nye muligheter.
2. Boka hjelper oss til å utvikle språket og ordforrådet vårt.
3. Boka stimulerer fantasien og trener oss i å skape indre bilder.
4. Boka kan stille nye spørsmål som engasjerer og gir oss noe nytt å tenke på.
5. Boka utvikler tanken. Den gir oss begreper og nye ideer, den utvider bevisstheten og verden.
6. Boka gir oss kunnskap om andre land og andre måter å leve på, om natur, teknologi, historie og alt mellom himmel og jord som vi vil vite mer om.
7. Boka trener vår evne til medfølelse. Den gir oss mulighet til å sette oss inn i andres situasjon og følelsesliv.
8. Boka får oss til fundere over hva som er rett eller galt, godt eller ondt.
9. Boka kan forklare virkeligheten og hjelpe oss til å forstå hvordan verden henger sammen.
10. Boka kan vise oss at det ikke alltid finnes bare ett svar på ett spørsmål, at det meste kan ses fra forskjellige vinkler.
11. Boka hjelper oss til å forstå oss selv. Det styrker selvfølelsen vår å oppdage at det finnes andre som tenker og føler som vi gjør selv.
12. Boka hjelper oss til å forstå at vi også er forskjellige. Å lese bøker av forfattere fra ulike tider og kulturer gir oss større toleranse og motvirker fordommer.
13. Boka gir selskap når vi er ensomme. Den er lett å ta med og den kan leses hvor som helst. Man kan låne den gratis på biblioteket.
14. Boka er en del av kulturarven. Den gir oss felles leseopplevelser og felles referanserammer.
15. En god barnebok skal kunne leses høyt slik at både barn og voksne kan ha glede av den. Den blir en bro mellom generasjonene.
16. Barneboka gir arbeid til mange mennesker; forfattere, illustratører, redaktører, trykkere, formgivere, korrekturlesere, fotografer, bibliotekarer, forleggere og bokhandlere. Den bidrar til et rikt kulturliv og er en viktig kulturell eksportvare som gjør landet vårt kjent utenlands.
17. Barneboka er det første møtet med litteraturen - en uendelig verden som varer livet ut.

Utarbeidet av Svenska barnboksakademien, norsk oversettelse Det flerspråklige bibliotek, 2008

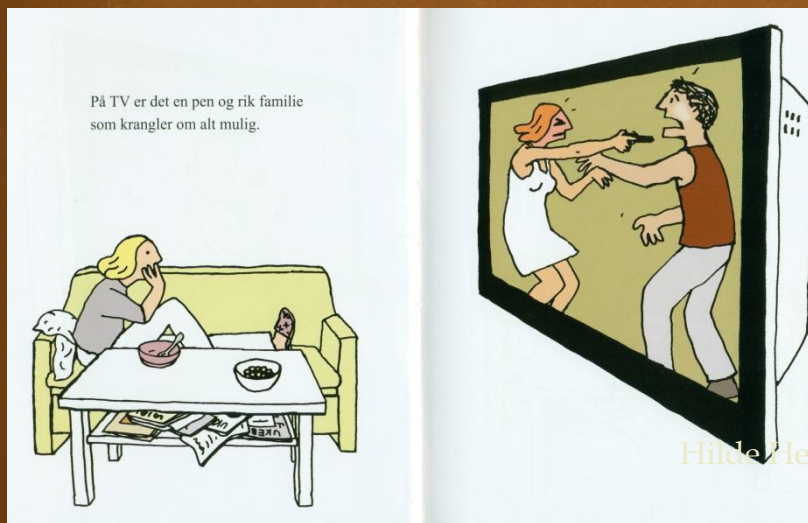
Hilde Henriksen Haugesund 2013

Det flerspråklige bibliotek
www.dfb.deichman.no

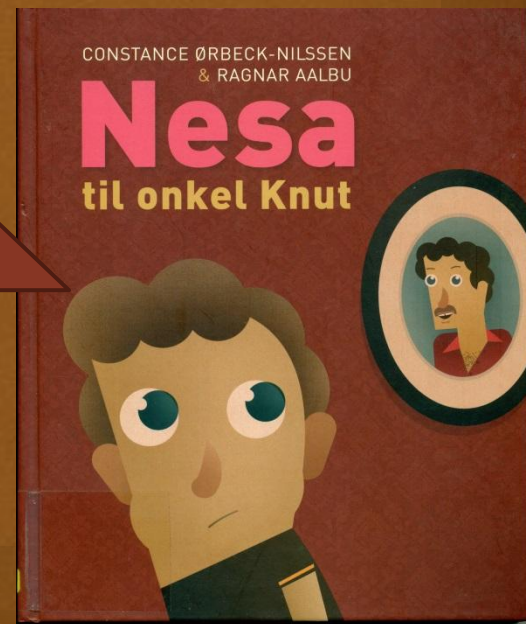
Nivå A2

- «Kan gjenfortelle hovedinnholdet i en billedbok eller en enkel tekst» (s 16)
- «Kan lese og forstå enkle fortellinger og eventyr» (s 16)
- «Kan delta i samtaler om felles opplevelser og gi uttrykk for reaksjoner, meninger og følelser på en enkel måte» (s 16)

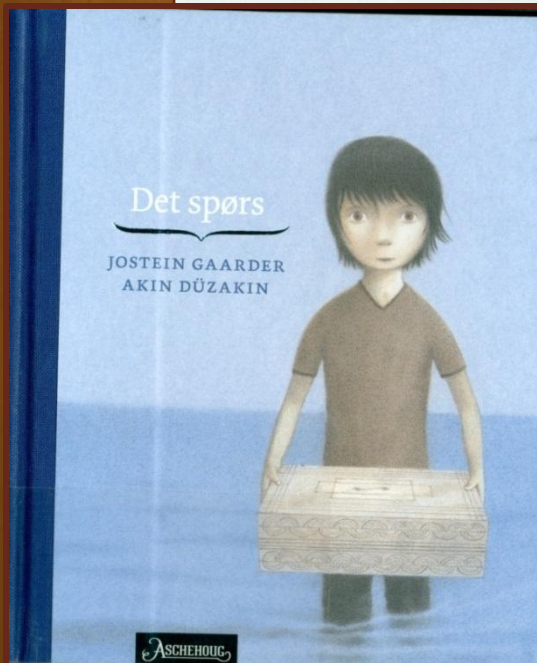
Hilde Henriksen Haugesund 2013

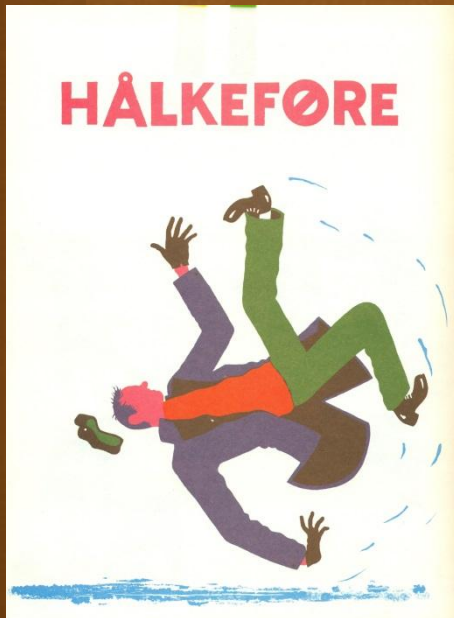
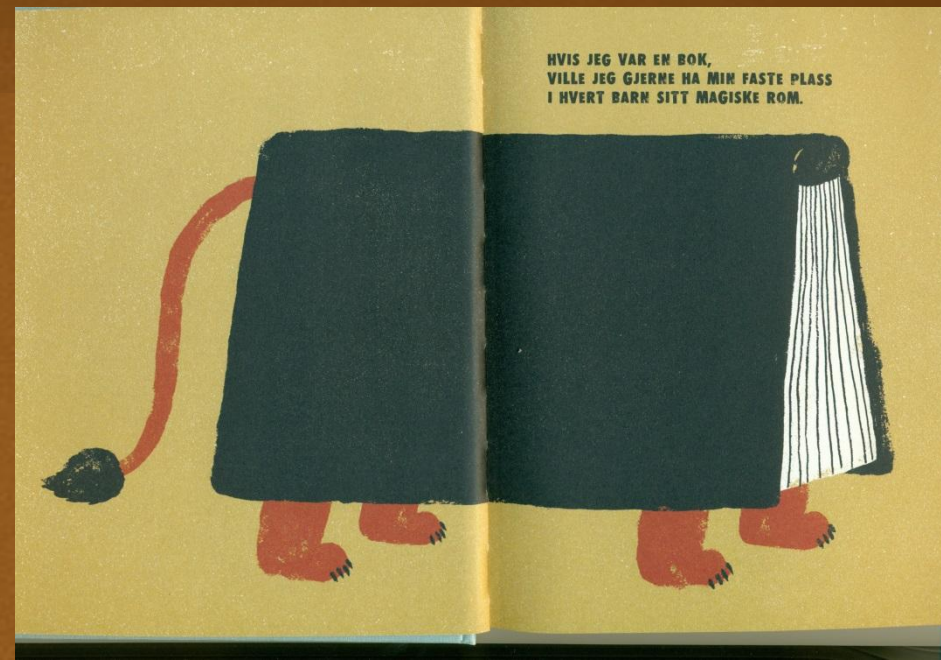
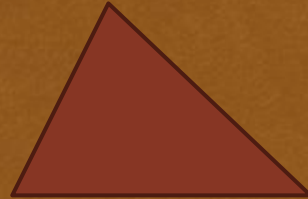
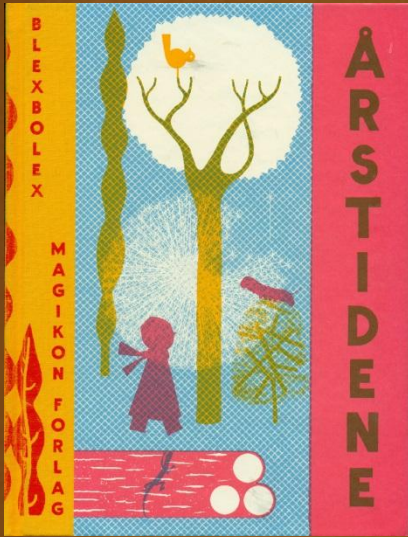
Hvorfor lever jeg? Hvorfor finnes
det en verden? Hvorfor finnes noe
i det hele tatt?

Er det noen som kan vite
hva jeg tenker?

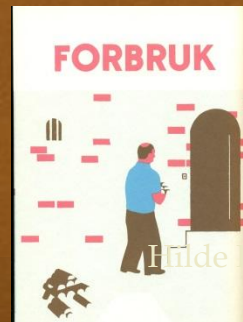
Hilde Henriksen Haugesund 2013

Bilder av folk

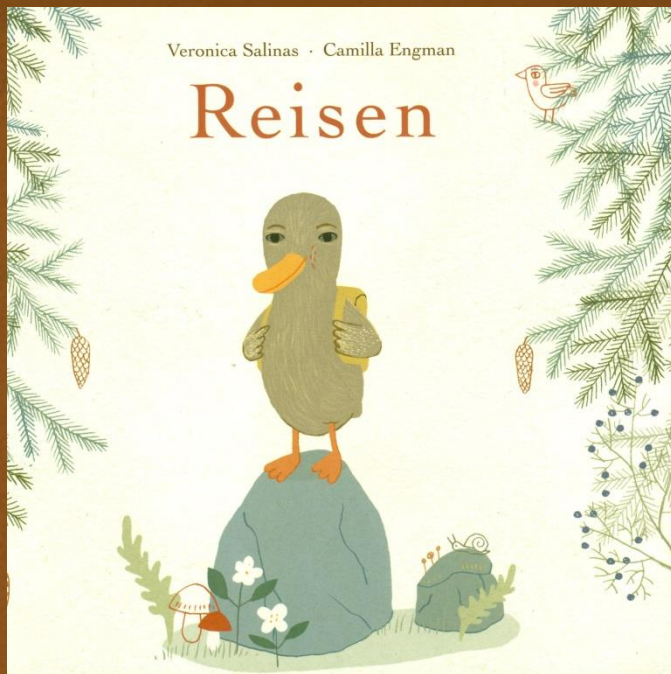
Årstidene

Lite tekst = abstrakt? B1?

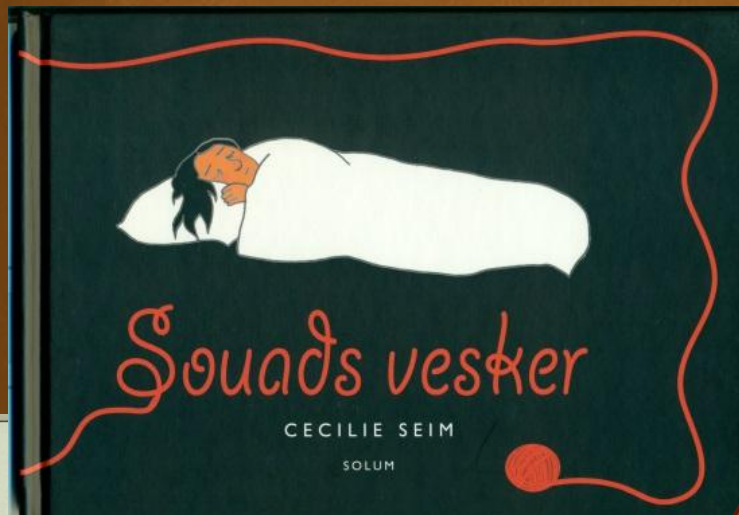
Hilde Henriksen Haugesund 2013

Veronica Salinas · Camilla Engman

Reisen

Souad's vesker

CECILIE SEIM

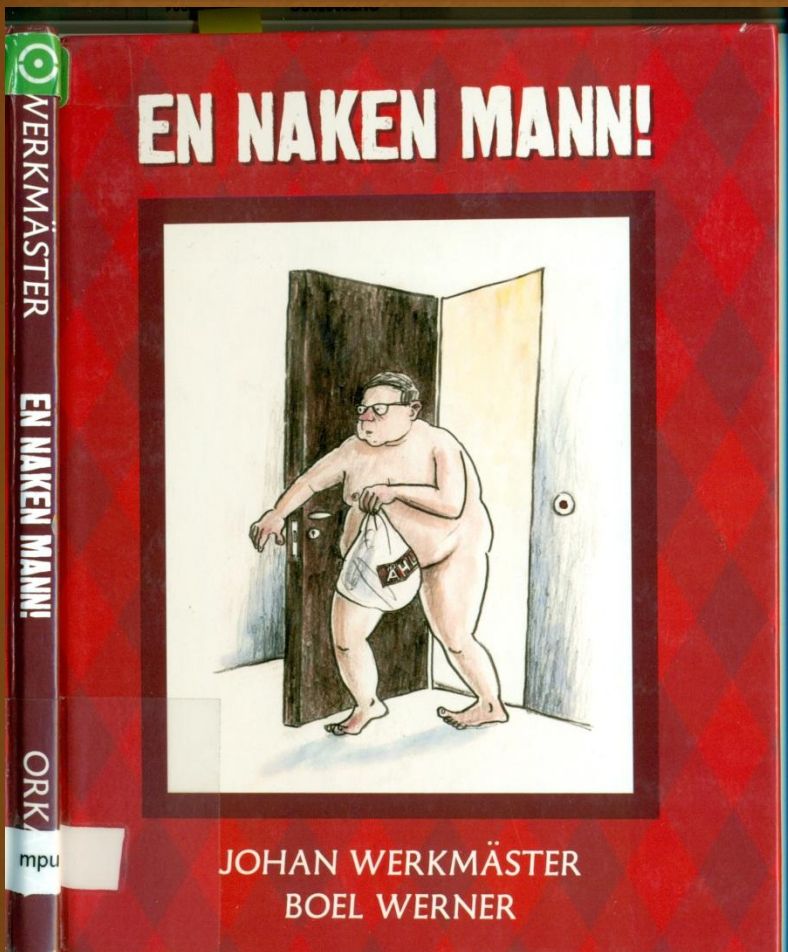
SOLUM

Og du blir så lei deg fordi ingen sier noe du forstår.

Souad åpner den grønne veska.
Hun tar ut posen med de grønne halspastillene.
De smaker søtt og friskt. Hun tenker på varm te med peppermynn.
Men hun orker ikke å bevege seg, orker ikke å lage te.
Det er mørkt ute. Hun kryper inn under dyna, og så sovner hun igjen.

Hilde Henriksen Haugesund 2013

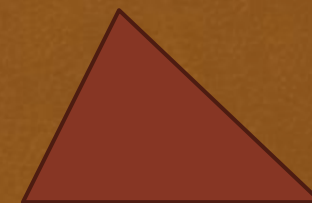
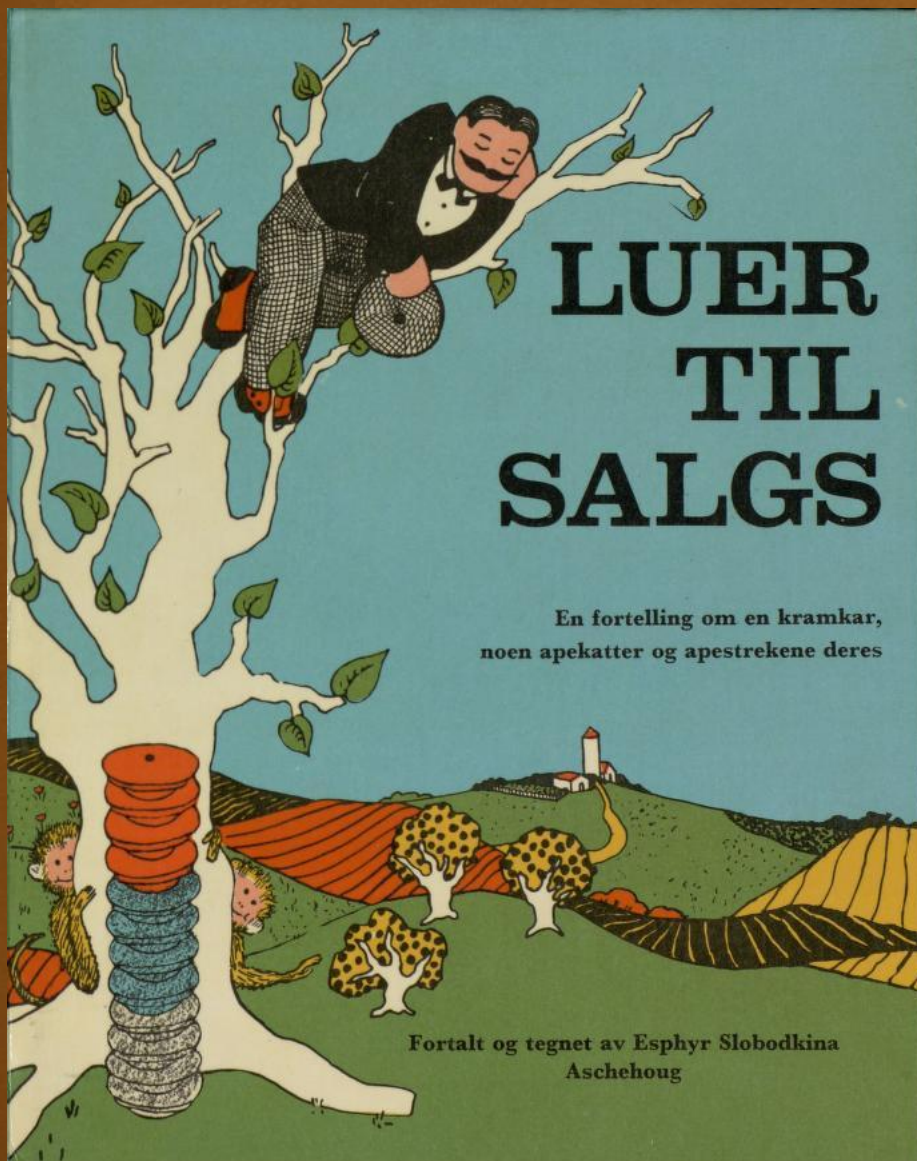
Humor!

«En naken mann i Paris»

– Hvem kan det være på denne tiden?
undrer hun.

Hjertet banker fort.
Fru Lasker er redd.
Man leser så mye i avisene.
Men en innbruddstyv ville vel ikke
ringe på døra først?
Kanskje det er en som er voldelig?
Men det kan jo være noe viktig.
Det kan være et sykt menneske,
en som trenger hjelp.

www.bokhylla.no

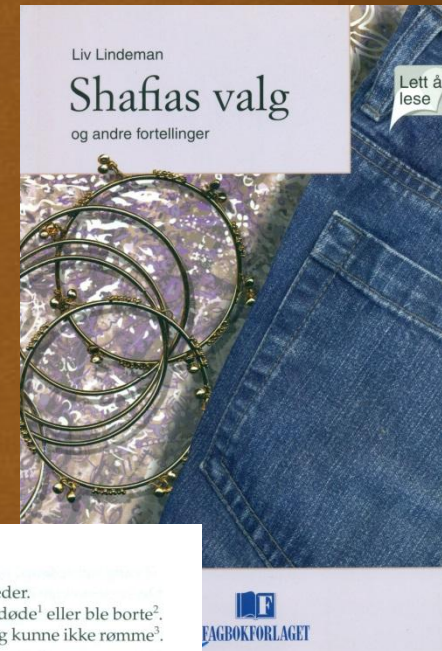
- – mer humor!
- høytlesning i klasserommet
- felles opplevelse

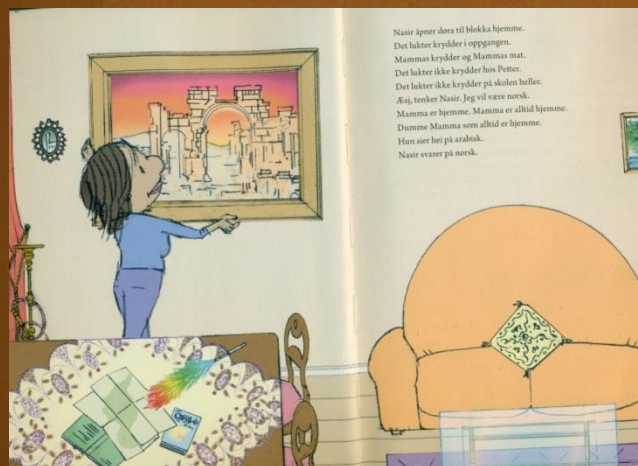
Mamma lager et telt.
Og et bål.
Natten kryper rundt oss i buskene, hvísker og rasler.
Vi sitter nære hverandre.
Ilden får skyggene til å danse i sanden.
Nina er trett.
«Har vi med en bok?» maser hun. «Mamma, jeg vil høre eventyr»
Mamma tar fram rutetabellen, og jeg skal akkurat til å proteste
det der er jo ikke noen bok, det er ingen eventyr i den, og så er
den jo på norsk ... men mamma sier «Hyssssj» og så leser hun om
lita jente som elsket å løpe med drager.

Nina har sovnet i fanget til mamma.
Mamma legger fra seg rutetabellen.
«Det du fortalte sto vel ikke i den?» sier jeg.
Bålet har nesten sluknet, gnistene spiller seg i øynene til mam
«Nei,» sier hun.

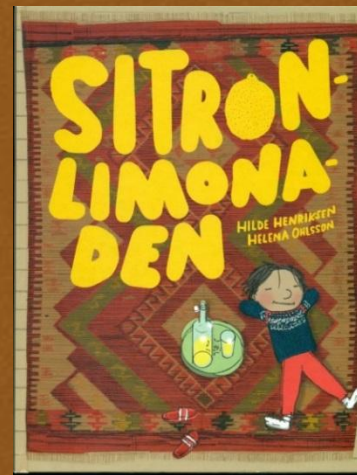
Jeg skulle gjerne ha hørt mer om den jenta.

Identitetsbekreftelse og gjenkjennende innhold!

Nasir ignorer dora til Hokka hjemme.
Det lukter krydder i oppgangen.
Mamma krydder og Mammaas mat.
Det lukter ikke krydder hos Petter.
Det lukter ikke krydder på skolen heller.
Åsj, tenker Nasir. Jeg vil være norsk.
Mamma er hjemme. Mamma er alltid hjemme.
Dumme Mamma som alltid er hjemme.
Hun sier nei på arabisk.
Nasir svarer på norsk.

Hilde Henriksen Haugesund 2013

Jeg var redd.
Jeg fikk ikke gå noen steder.
Jeg hadde hørt at jenter døde¹ eller ble borte².
Jeg hadde ikke penger, jeg kunne ikke rømme³.

KAPITTEL 10

Shafia forteller meg.

«Så kom fetteren min.
Jeg så han første gang én dag før bryllupet.
Jeg likte han ikke noe særlig⁴.
Han snakket nesten ikke med meg.
Han likte nok ikke meg, heller.
Han slo meg første gang vi var alene.»

Det er stille på det vesle kontoret.
Randi gir Shafia et lommeterkle,
tårene renner.

«Ja, det er den gamle historien», sier Ida.

1. **døde** – ble død, mistet livet
2. **ble borte** – forsvant (Ingen visste hvor de var.)
3. **rømme** – å bli borte frivillig uten å si hvor du er
4. **ikke noe særlig** – ikke spesielt bra, ikke godt, dårlig

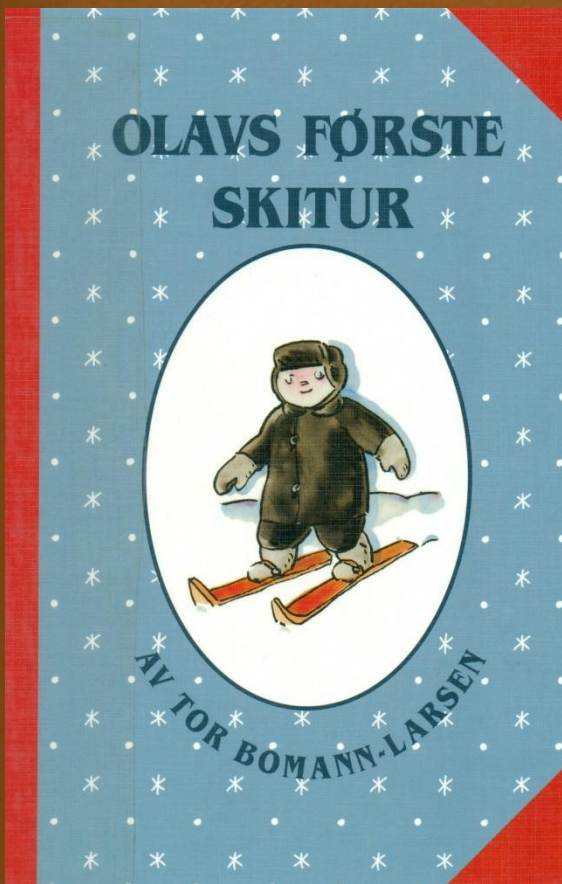
Nasir har en mamma.
Den beste av alle.
For Mamma kan trylle.
Mamma kan lage sitronlimonade.
Hun tryller sure sitroner til søt saft.
Tryller fram sol og smak fra Syria.

«Jeg forstår ordene, men
jeg forstår ikke setningen»

- Tekst/innhold/illustrasjon
- Innkjøpsordning
- Dilemmaer på rad og rekke
hm..

Først må de spenne skiene på,
før de kan ta fatt og gå.

Endelig er altting klart.
Eller er det noe rart?

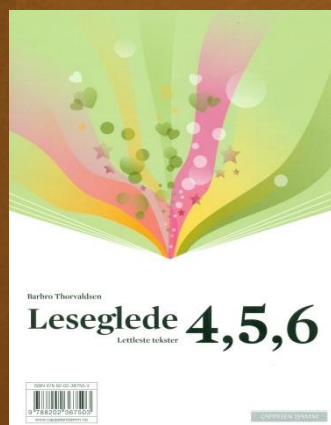
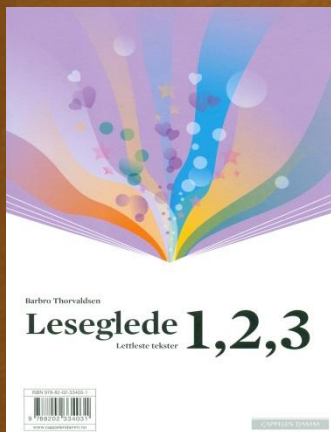

Innhold: Norsk skikultur og tøys med autoriteter
Tekst: Litt vanskelig med ord og uttrykk og rim
Illustrasjon: Super!

Hilde Henriksen Haugesund 2013

http://www.kongehuset.no/fotoalbum.html?tid=89189&sek=26949&person_id=27133&sek=26949

<http://lesesirkelmetode.wordpress.com/>

Hun kunne ikke lese eller skrive,
og på den tida
hadde ikke vanlige folk telefon».

«Organisasjonen jeg jobbet for,
hjalp meg med å lete
etter Laos kone og sønn.
Men de klarte ikke å finne dem.

Kort tid etter reiste jeg hjem til Norge,
og jeg vet fortsatt ikke
hvordan det går med Bo eller mora hans.
Jeg har aldri hørt fra
dem etter ulykken –
og det er tjuefem år siden nå.
Jeg har aldri truffet Bo,
men jeg savner han allikevel.
Synes du det høres rart ut, Ingrid?»

Ingrid tenker seg om før hun svarer:
«Nei, jeg synes ikke det er rart i det hele tatt, jeg.
Vi får håpe at Bo og mora hans har det bra.»

Kapittel 2

Månedene går.
Våren kommer,
og magnoliatrærne blomstrer
i den botaniske hagen
i nærheten av
blokka til Laura og Ingrid.

Ingrid jobber på aldershjemmet,
og Laura går små turer
til bakeren, matsenteret og apoteket.
Av og til kjøper hun kaker
og inviterer Ingrid på kaffe eller te.

En formiddag
kommer Ingrid seint hjem fra ei nattevakt.
I vinduet i 2. etasje
kan hun se Lauras ansikt
mellom blondegardinene.

Laura vinker ivrig til Ingrid.
I den ene hånda
holder hun en hvit konvolutt.

2 Diskuter svarene, og skriv dem deretter ned i skriveboka di.

- Hvilke personer møter vi i historien?
- Hvor bor de?
- Hvordan har de det sammen?
- Hvor bodde og arbeidet Laura da hun var ung?
- Hvorfor blir Laura trist når hun snakker om Lao, kona hans og den lille sønnen deres?
- Hvorfor har ikke Laura kontakt med Laos etterlatte familie?

3 Hvem har Laura fått brev fra?

Hva står i brevet, tror du?
Diskuter spørsmålene med en klassekamerat.

En drue

Skriveoppgave nr. to
Å vri et materiale, se ting på nye måter

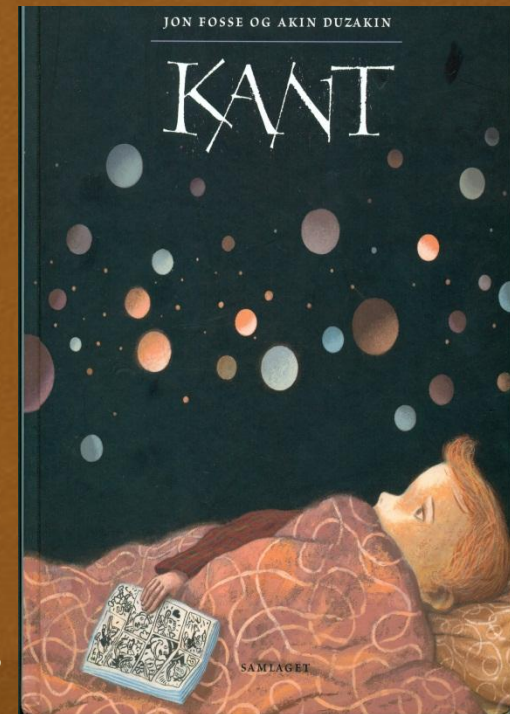
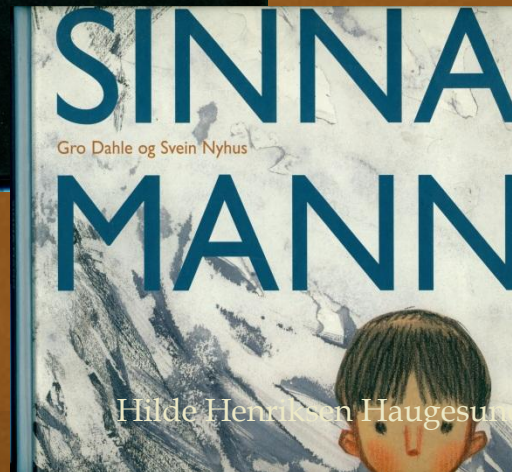
Beskrive
Sanser
Besjele, spørre

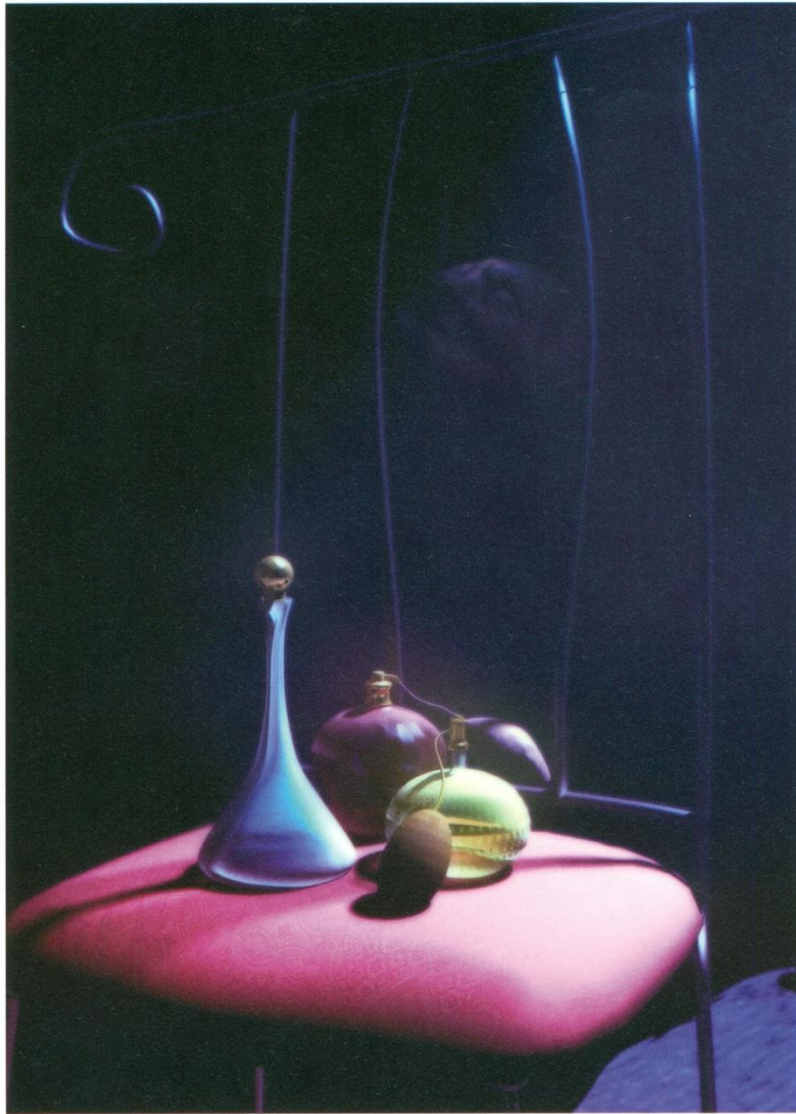
Skifte tema:
familien, kroppen, kjærlighet?

Allalder bildebøker

Egen genre
Tidsskillet Jon Fosses «Kant»
Kunstopplevelsen

Gro Dahle om allalder-bøker «Bildebøker som lekeplass»

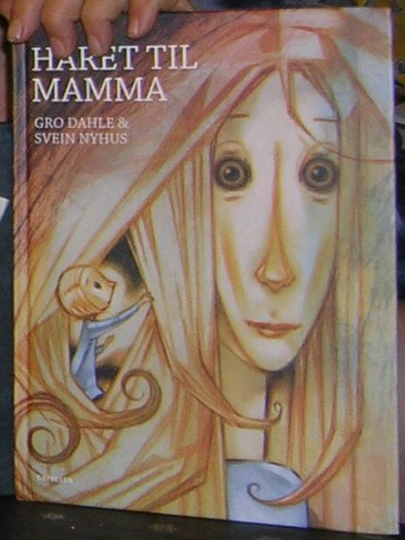
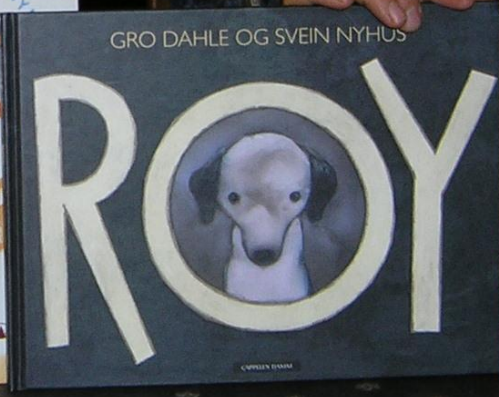
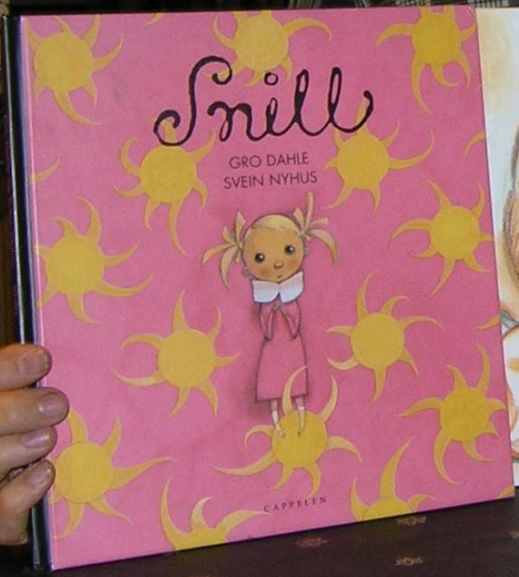
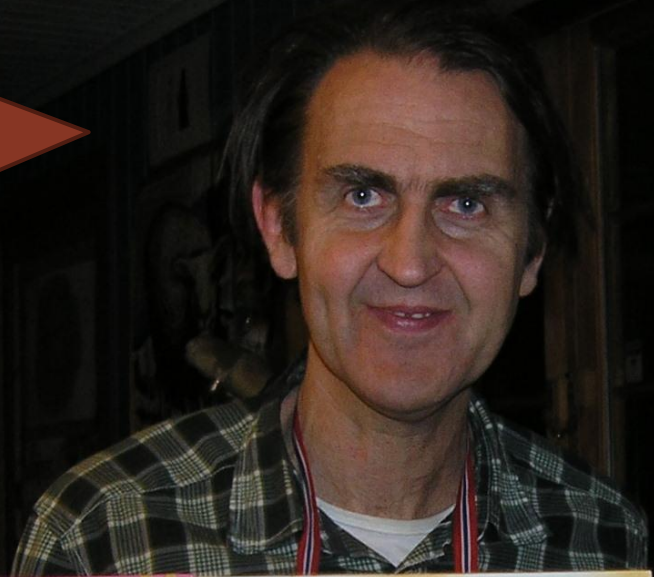
(Norsk Forfattersentrum: Forfattarforelesingane)

- ❧ Tekst med flere dimensjoner
- ❧ Interessant litteratur både for gamle og unge
- ❧ Sinna mann: barnet opplever eventyret, den voksne ser rett inn i mørket
- ❧ Språk og bilder får en vidåpen scene
- ❧ Blir mer enn seg selv
- ❧ Poetisk og estetisk kunstopplevelse i bokform

«En som Josefine»

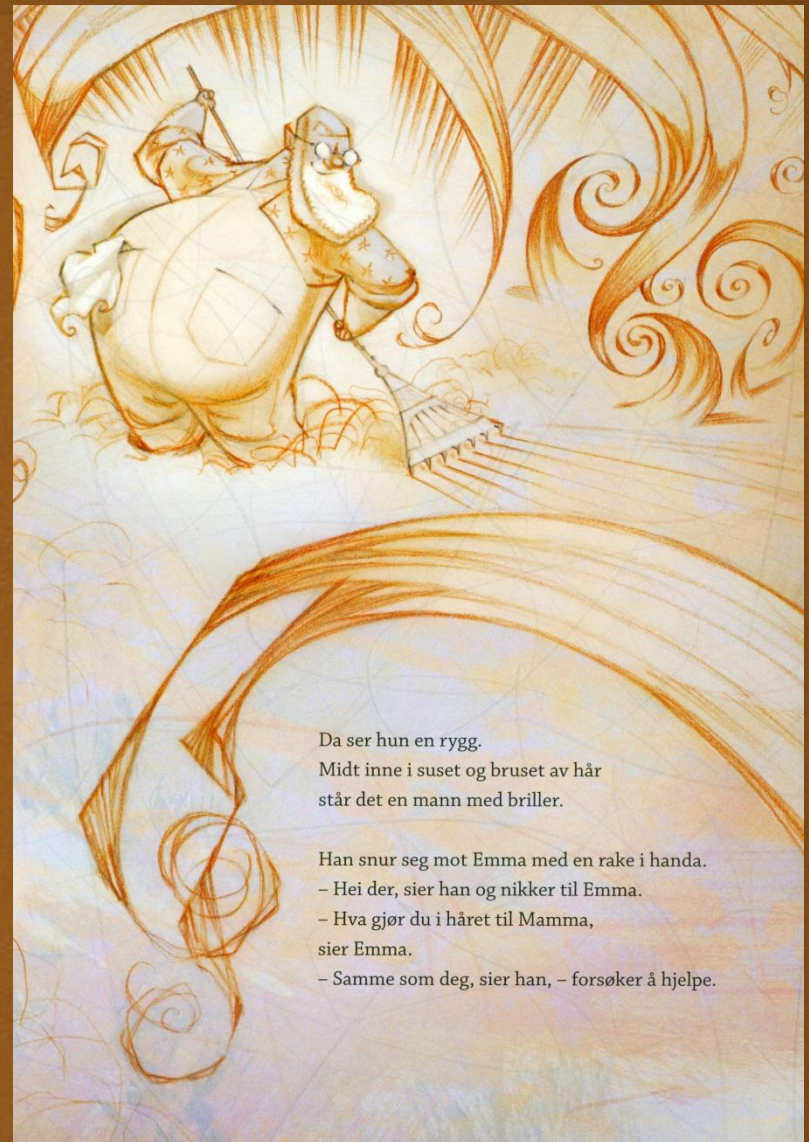
Thorkildsen, Ferguson

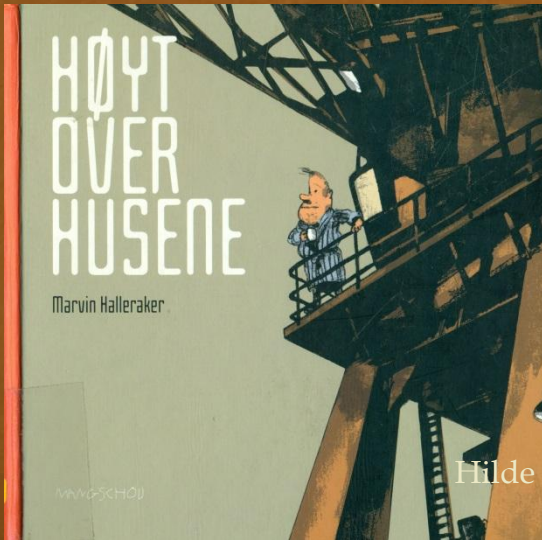
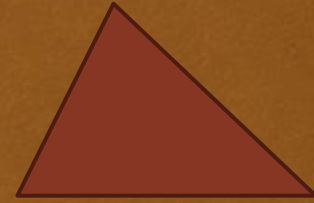
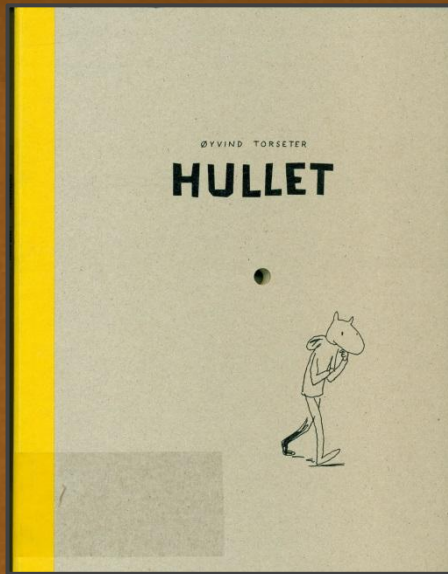
Gyldendal Norsk Forlag 2005

Allalderperspektiv:
voksne og barn leser to
ulike historier

Høytlesning når
teksten er
gjennomillustrert

Hilde Henriksen Haugesund 2013

Iranian Historical Photographs Gallery : www.fouman.com

Hilde Henriksen Haugesund 2013

HELENE URI RAGNAR AALBU PERLER FOR SVIN

Leo Lionni

Lille Blå og Lille Gul

fabula

Gro Dahle og Svein Nyhus SNILL

GRO DAHLE OG SVEIN NYHUS ROY

Agnès de Lestrade og Valeria Docampo Ordfabrikken

GRO DAHLE & SVEIN NYHUS HÅRET TIL MAMMA

CAPPELEN

Svein Nyhus Verden har ingen hjørner

ANDRÉ BJERKE MORO-VERS

ØYVIND TORSETER

HULLET

SVEIN NYHUS JEG!

12 ne Emilie Andersen

Den nye Julie

Orkana mpu bk

JOSTEIN GAARDER | AKIN DÜZAKIN Det spørs

TOR BOMANN-LARSEN • OLAVS FØRSTE SKITUR

HØYT OVER HUSENE MARVIN HALLERAKER

CONSTANCE ØRBECK-NILSSEN & RAGNAR AALBU Nesa til onkel Knut

REISEN • Veronica Salinas • Camilla Engman

Viveka Sjögren

den andre mammaen

haun tan DET RØDE TREET

Hilde Henriksen 2013

N. TOSSE & AKIN DÜZAKIN • KANT